

De Republiek Estland 90

EESTI

De tentoonstelling “De Republiek Estland” is samengesteld en geproduceerd door het Estisch Instituut (*Eesti Instituut*), 2008.

Grafisch ontwerp: Angelika Schneider
Catalogustekst: Lauri Vahtre
Nederlandse vertaling: Frans van Nes

ISBN 978-9985-9698-9-2

De Eerste Wereldoorlog zette Europa op zijn kop. Oostenrijk-Hongarije en Rusland vielen uiteen. Er ontstond een groot aantal nieuwe natiestaten, waaronder de Republiek Estland, het kleinste en noordelijkste van de drie Baltische landen.

Estland had sinds het eind van de Noordse Oorlog (1721) tot Rusland behoord. In het Russische rijk genoot een kleine Baltisch-Duitse bovenlaag, die in het Balticum de feitelijke macht had, autonome rechten. In de loop van de 19de eeuw maakten de Esten, Letten en Litouwers echter een nationaal emancipatieproces door, waardoor ze de 20ste eeuw binnentraden als zelfbewuste Europese naties met een hoog opleidingsniveau en een zelfstandig cultureel leven. Het lag voor de hand dat deze naties spoedig ook hun politieke onafhankelijkheid zouden opeisen.

In 1917 stortte de Russische monarchie in en bestond er korte tijd democratie. Deze tijd gebruikten de Esten om hun nationale autonomie te bewerkstelligen. Estland, dat tot dan toe over verschillende gouvernementen was verdeeld, werd een administratieve eenheid met een eigen volksvertegenwoordiging (de Tijdelijke Landdag van Estland) en regeringsapparaat. Het Estisch werd de officiële taal.

In 1917 grepen in heel Rusland de bolsjewieken de macht. Hoewel de nieuwe machthebbers van de aspiraties van de Baltische volken niets wilden weten, sloeg het Estische leiderschap de weg naar onafhankelijkheid in. Op 24 februari 1918 werd de Republiek Estland uitgeroepen. De jonge staat was echter grotendeels bezet door Duitse troepen.

Algauw werd Estland vanuit het oosten aangevallen. Op 28 november 1918 stak het Rode Leger de rivier de Narva over om de Republiek Estland te vernietigen en de Esten tegen hun wil gewapenderhand weer aan Rusland vast te klinken.

Er brak een heroïsche Vrijheidsoorlog uit.

De Esten werden in de oorlog bijgestaan door Finland, Zweden, Denemarken en Engeland. Eind 1919 had Estland de overwinning behaald en op 2 februari 1920 werd in Tartu een vredesakkoord gesloten, waarin Rusland “vrijwillig en voor eeuwig” afstand deed van aanspraken op Estland.

1917 – 1920

Patriottische Estische soldaten in Tartu betuigen hun steun aan het eerste Estische democratisch gekozen vertegenwoordigende orgaan, de Landdag. Toen de bolsjewieken eenmaal aan de macht waren, was de ontbinding van deze Landdag een van hun eerste maatregelen.

1917

Soldaten in de Vrijheidsoorlog. De Republiek Estland wordt in februari uitgeroepen. Het Rode Leger valt in november aan. De Esten moeten een uiterste inspanning leveren om de aanval af te weren. Tot de soldaten behoren ook scholieren, waarvan er velen worden gedood.

1918

Op de frontlinie van de Vrijheidsoorlog vinden verkiezingen plaats voor de Constituerende Vergadering van de Republiek Estland. De Estische leiders zijn vastbesloten om een democratische staat te vestigen. Natuurlijk mogen ook soldaten hun stem uitbrengen.

1919

Terwijl in West-Europa na de Eerste Wereldoorlog gevoelens van ontgoocheling heersten, lagen de zaken voor de bevolking van de jonge staten anders. Voor hen had de Eerste Wereldoorlog een positieve uitkomst gehad: hij had hun onafhankelijkheid en democratie opgeleverd.

Ook de Esten gingen enthousiast hun land opbouwen. Er moesten allerlei instellingen worden opgericht en het was nodig om de economie — tot dan toe een onderdeel van de Russische — om te bouwen tot die van een zelfstandig land, waarbij productie en handel, industrie en landbouw in balans zouden zijn.

In korte tijd werd er indrukwekkend veel tot stand gebracht. Er werd een grondwet vastgesteld en een landhervorming doorgevoerd. Er kwam een netwerk tot stand van allerlei bedrijfs- en beroepsverenigingen en organisaties op cultureel gebied, de economie nam een hoge vlucht en de Estische taal kreeg

zijn plaats in het hoger onderwijs en de wetenschap. In de sport werden opmerkelijke prestaties neergezet. In 1925 werd de ruimhartige wet op de culturele autonomie aangenomen waardoor de minderheden van Estland zich op velerlei gebied konden ontplooien.

Er waren ook tegenslagen. Aanvankelijk was men er bijvoorbeeld van uitgegaan dat Estland veel profijt zou hebben van de handel en andere economische betrekkingen met Rusland, maar deze hoop bleek ijdel. Estland moest zich op de westerse markt oriënteren.

Het communistische Rusland had zich allerm minst bij de Estische onafhankelijkheid neergelegd. Ondanks het Verdrag van Tartu van 1920 beraamden de sovjetleiders in 1924 in Estland een communistische coup, die de Estische staat schade moest toebrengen. Gelukkig werd de staatsgreep binnen luttele uren verijdeld. Deze gebeurtenis schokte de Esten en

prentte hun in dat de onafhankelijkheid van een kleine natie permanent gevaar loopt. De patriottische gevoelens werden er des te sterker door.

Het politieke systeem van Estland was in de jaren twintig nadrukkelijk parlementair (zo was er geen president), wat betekende dat de politieke partijen veel macht hadden. Daardoor wisselden de regeringen elkaar tamelijk snel af, maar niet sneller dan gemiddeld in Europa.

In 1928 werd er een geldhervorming doorgevoerd en werd de toenmalige nationale munt, de mark, ingewisseld voor de kroon. Deze munt werd sterk en betrouwbaar.

Helaas drongen de invloed van de wereldwijde crisis van 1929 ook tot Estland door, zij het pas in het volgende decennium.

De Estische afvaardiging bij de Olympische Spelen van Antwerpen. Als de Esten in februari het Verdrag van Tartu met Sovjet-Rusland hebben gesloten, beschikken ze over genoeg energie en wilskracht om hun sporters naar de spelen te sturen. Er worden drie medailles behaald: één gouden en twee zilveren.

jaren twintig

1920

Tentoonstelling van nijverheid en technologie in Tallinn. De Esten beschikken over opmerkelijke organisatorische capaciteiten bij de opbouw van hun land. Nationale nijverheidstentoonstellingen vormen een impuls voor de economie.

1921

Het WK gewichtheffen in het Estoniatheater in Tallinn. Op sportief gebied kan het kleine Estland zich met de rest van de wereld meten. Tallinn krijgt het wereldkampioenschap gewichtheffen toegewezen. De Esten slepen drie titels in de wacht.

1922

De Estische orthodoxe gemeenschap, die voordien onder de patriarch van Moskou viel, richt de onafhankelijke Apostolisch-Orthodoxe Kerk van Estland op, kerkrechtelijk ressorterend onder de patriarch van Constantinopel. Tachtig procent van de Esten is luthers.

1923

Op 1 december 1924 is Estland het toneel van een communistische opstand die vanuit de Sovjet-Unie op touw is gezet. Het oproer wordt snel neergeslagen. De foto toont het Estische staatshoofd Jaan Tõnisson, als hij in 1928 een monument onthult ter herinnering aan de cadetten van de militaire school die tijdens de schietpartij met de communistische rebellen zijn gesneuveld.

1924

De Estische wet op de culturele autonomie voor etnische minderheden oogst internationale lof. De Duitsers en Joden van Estland kiezen hun eigen culturele raden. De historische Zweedse minderheid aan de westkust en op de eilanden (op de foto: Vormsi) maken gebruik van andere mogelijkheden die deze wet biedt. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zouden alle Zweden van de Estische kust voor de rode terreur naar Zweden vluchten.

1925

Een rij studenten voor de Universiteit van Tartu. Beïnvloed door de tradities aan Duitse universiteiten hebben de Estische studenten vergelijkbare broeder- en zusterschappen opgericht. De oudste, de Vereniging van Studerende Esten (EÜS), dateert uit 1870 en schonk de natie haar blauw-zwart-witte driekleur.

1926

De Vrijheidsoorlog inspireerde de burgers van Estland in bijna elke gemeente om een monument voor de omstreeks 5000 oorlogsslachtoffers op te richten. De monumenten werden door het publiek bekostigd en liefdevol onderhouden.

1927

De opvoering van de eerste originele Estische opera, *De Vikingen* van Evald Aava. Dit nationaal-romantische werk verhaalt over de oeroude vrijheidsstrijd. De professionele muziekcultuur van het 19de-eeuwse Estland richtte zich op koormuziek.

1928

Grenswachters met geconfisqueerde blikken sterkedrank. Als Finland tussen 1919 en 1932 is drooggelegd, voeren de Estische politie en grenswachters een meedogenloze strijd tegen de smokkelaars die met hun speedboten de Finse Golf oversteken.

1929

De vroege jaren dertig vormden een rumoerige periode. Door de parlementaire strubbelingen en de economische crisis werd bij het volk de roep om een sterkere en stabielere staat steeds luider. Deze roep werd verwoord door een nieuwe speler in het politieke veld, de zogenaamde Bond van Vrijheidsstrijders.

Er werd een reeks referenda georganiseerd, totdat er in 1933 een nieuwe grondwet werd aangenomen, die voorzag in een staatshoofd met verregaande bevoegdheden. Het zag ernaar uit dat de Vrijheidsstrijders aan de macht zouden komen, maar in 1934 greep de politieke veteraan Konstantin Päts de macht. Deze ontbond de organisaties van de Vrijheidsstrijders. Ook het parlement werd tot zwijgen gebracht. Er gold een autoritair systeem, dat zeker geen dictatuur genoemd mag worden. Er was sprake van een milde variant van het autoritarisme dat toentertijd overal in het westen opgeld deed. Aan het eind

van de jaren dertig zette Estland weer stappen in de richting van het parlementarisme.

Estland was de economische crisis te lijf gegaan door in 1933 de kroon te devalueren. Deze impopulaire maatregel zou de redding betekenen voor de Estische economie, hoewel hij Jaan Tõnisson, de andere grand old man van de Estische politiek, het premierschap kostte.

Hierop maakte de Estische economie een bloeitijd door. De producten van de Estische landbouw (boter, vlees etc.) vonden hun weg naar de westerse markten, waar ze vooral om hun hoge kwaliteit werden gewaardeerd. Ook de energie- en chemiesector, die grondstoffen uit eigen land gebruikten, maakten een krachtige ontwikkeling door.

In de buitenlandse politiek zocht Estland zowel bij Engeland als bij Duitsland steun, maar in geen enkele groot-

macht wilde zich op de drempel van een nieuwe oorlog aan kleine landen binden. Pogingen om een bondgenootschap tussen de Baltische landen (Estland, Letland en Litouwen) tot stand te brengen, waarbij ook Polen en Finland konden aansluiten, strandden.

In Estland werd in de jaren dertig veel gebouwd en het land kende een bloeiend kunst- en cultuurleven. Veel sporters brachten Estland roem. Zo behoorden de Estische schutters tot de besten van de wereld en hetzelfde kan gezegd worden van het jonge schaakgenie Paul Keres, die in 1938 wereldwijde aandacht op zich vestigde.

Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog was Estland een klein, maar succesvol Europees land met stevige democratische tradities.

De jaren dertig

Een zangdag in het West-Estische stadje Lihula. De beroemde Estische zangfestivaltraditie dateert uit de 19de eeuw en is nog steeds springlevend. Naast de grote festivals werden er ook altijd kleinere, plaatselijke zangdagen georganiseerd.

1930

Estische scouts. De scoutingbeweging begon in Estland in 1912 en verwierf al spoedig een grote populariteit. Zoals overal elders trokken de Estische scouts erop uit om hun eigen land te leren kennen. De beweging werd in 1940 door de Sovjets ontbonden.

1931

Hoogleraren op de 300ste verjaardag van de Universiteit van Tartu. De universiteit is gesticht door de Zweedse koning Gustaaf II Adolf en was aanvankelijk Zweeds- en Latijnsstalig en later Duits- en Russischstalig. In 1919 werd het Estisch de onderwijstaal.

1932

Het zevende zangfestival in Tallinn. De vijfjaarlijkse nationale zangfestivals zijn niet alleen indrukwekkende culturele evenementen, maar spelen voor de natie ook een samenbindende rol. Nog steeds komen koren en bezoekers van heinde en verre naar de hoofdstad om aan het driedaagse evenement deel te nemen.

1933

Turners van de sportclub Kalev op de eerste Estische Spelen. Het is het begin van een traditie van grootschalige demonstraties van gymnastiek en volksdans die tot op de dag van vandaag voortleeft.

1934

Gustav Vilbaste op de kalksteenklippen aan de noordkust van Estland. In dit jaar wordt de natuurbeschermingswet van kracht. Deze wet zou nog steeds als model kunnen gelden, omdat hij uitging van de natuurlijke omgeving als geheel. Gustav Vilbaste werd benoemd tot de eerste inspecteur voor natuurbescherming van Estland.

1935

Zwaargewicht Kristjan Palusalu wint op de Olympische Spelen van Berlijn twee gouden worstelmedailles. Duizenden mensen staan de wereldkampioen op het Centraal Station van Tallinn op te wachten. Vijf jaar later ontsnapt Palusalu ternauwernood aan executie door de sovjetautoriteiten, maar hij blijft tot zijn natuurlijke dood in 1987 met argwaan bekeken worden.

1936

De twee hypermoderne Oostzee-onderzeeërs Kalev en Lembit, nadat ze hun thuisbasis Tallinn hebben bereikt. Ze zijn volgens een speciaal ontwerp gebouwd bij Armstrong-Vickers in Groot-Brittannië. De Lembit is tegenwoordig in Tallinn als museumschip in gebruik.

1937

De jaren dertig worden herinnerd als een decennium vol zon en levenskracht. Estland heeft op alle gebieden successen geboekt: er is een vrij en sterk land opgebouwd en de levensstandaard van de bevolking is aanzienlijk toegenomen.

1938

Een Estisch scherpshuttersteam keert met de prestigieuze *Copa Argentina* op zak terug uit het Zwitserse Luzern. In 1937 hadden ze in Helsinki hetzelfde resultaat behaald.

1939

De jaren veertig vormden het gruwelijkste decennium in de geschiedenis van Estland. Het zwaard van Damocles hing Estland al in 1939 boven het hoofd, toen de Sovjet-Unie en Duitsland in het zogenaamde Molotov-Ribbentropact Midden-Europa onderling verdeelden. Ondertussen dwong de Sovjet-Unie Estland om akkoord te gaan met de inrichting van militaire sovjetbases op Estisch grondgebied. De hoop dat de Russen het hierbij zouden laten bleek ijdel.

In de zomer van 1940, toen de wereld toezag hoe Frankrijk door de Duitsers onder de voet werd gelopen, annexeerde de Sovjet-Unie, in flagrante strijd met het volkenrecht en de internationale verdragen, de Baltische landen, waarbij ten onrechte werd beweerd dat deze zich uit vrije wil bij de Sovjet-Unie aansloten. Er werd een begin gemaakt met de doelbewuste vernietiging van de economie en de samenleving van Estland en met arrestaties en executies. In 1941 vond de eerste massale deportatie van Esten plaats, waarvan 10.000 onschul-

dige burgers het slachtoffer werden, vooral intellectuelen, ambtenaren en andere personen die tot de maatschappelijke elite behoorden, samen met hun gezinnen. De meesten zouden in Rusland omkomen.

In 1941 opende Hitler de aanval op de Sovjet-Unie en nam spoedig ook Estland in. Voor de Esten, die de gruwelen van het stalinisme hadden doorgemaakt, voelde dit als een opluchting. Maar de Esten hoefden niet te hopen dat de Duitsers hun onafhankelijkheid zouden herstellen: een nieuwe bezetting kwam in de plaats van de vorige.

In 1944 naderde het front Estland opnieuw. Stalin had de inname van Estland niet nodig om Duitsland te verslaan: het doel moest dus de hernieuwde annexatie van zijn. In deze wetenschap sloten zich tienduizenden Esten bij het Duitse leger aan om een nieuwe inval van het Rode Leger te verhinderen. Men hoopte dat de westerse mogendheden na afloop van de oorlog de Estische

onafhankelijkheid zou herstellen, in overeenstemming met het Atlantisch Handvest.

Helaas wist het Rode Leger Estland ondanks moedige tegenstand weer in te nemen om het communistische regime opnieuw in het zadel te helpen. Ongeveer 70.000 Esten vluchtten over zee voor de rode terreur naar het westen, waar gemeenschappen van Esten in ballingschap ontstonden. De westerse mogendheden moesten het Balticum bij de akkoorden van Jalta aan de Sovjet-Unie laten.

In Estland brak een partizanenoorlog uit: duizenden mannen voerden vanuit de bossen een vertwijfelde strijd tegen de communisten. Om de vrijheidsdrang van de Esten te breken organiseerde het Kremlin in 1949 in Estland een tweede massadeportatie. Hierbij werden 20.000 onschuldige burgers naar Siberische kampen weggevoerd. Het ging ditmaal vooral om boeren die zich niet bij de collectieve boerderijen wilden aansluiten.

Het laatste schooljaar in het vrije Estland. De kinderen maken een misnoedige indruk: vanwege het saaie schoolleven of omdat ze voelen wat hun land te wachten staat? In juni wordt Estland op basis van het Molotov-Ribbentropact door sovjettroepen bezet. Sommigen van deze kinderen zullen waarschijnlijk op 14 juni van het jaar erop naar Siberië worden weggevoerd.

De jaren veertig

1940

De Zomeroorlog. Tijdens de korte periode tussen de terugtrekking van het Rode Leger en de opmars van de Duitse strijdkrachten proberen vrijwillige Estische troepen de Estische staat te herstellen. De communistische terreur wordt echter opgevolgd door de bezetting door nazi-Duitsland. Op de foto trekken de Estische strijders op 28 augustus 1941 Tallinn binnen, gelijktijdig met de *Wehrmacht*.

1941

In 1941 is Estland meer dan 60.000 mensen verloren, merendeels mannen: gedood door de Sovjet-Russische veiligheidstroepen, gearresteerd, gedeporteerd of ingelijfd in het Rode Leger en naar de achterhoede geëvacueerd. Wraakzucht lokt duizenden mannen in 1941 en 1942 naar het Oostfront. Bij gebrek aan mannen in Estland zelf nemen minderjarige vrijwilligers er de wetshandhaving ter hand.

1942

Esten in het Finse leger. Duizenden Esten die wel tegen de bolsjewieken willen vechten, maar niet in een Duits uniform, steken het water over en sluiten zich bij het Finse leger aan om zo te ontkomen aan de Duitse mobilisaties van 1943 en 1944. Zij vormen een afzonderlijk onderdeel, het 200ste infanterieregiment.

1943

In het zwaar gebombardeerde Tallinn herinnert het monument *De jongen* aan de Vrijheidsoorlog. In 1944 valt het Rode Leger Estland opnieuw binnen. Pogingen van het Estische verzet om de onafhankelijkheid op basis van het Atlantisch Handvest te herstellen, slagen niet. Ongeveer een op de tien Esten ziet zich gedwongen om naar het westen te vluchten om aan de nieuwe terreur te ontsnappen.

1944

Scharrelend door de puinhopen langs de Straatweg op Narva in Tallinn. Veel Estische steden zijn verwoest. In de jaren die volgen worden de ruïnes afgebroken en vervangen door groenstroken. In sommige gevallen schuilt achter de sloop een politieke agenda: de bevolking moest het verleden vergeten, samen met de gebouwen die ermee geassocieerd worden.

1945

De Estische Wachtcompagnie nr. 4221 in Neurenberg. De Amerikaanse regering heeft vertrouwen in de Esten, Letten, Litouwers en Polen die voor het communisme naar het westen zijn gevlucht. Binnen het Amerikaanse leger opereren tot eind 1949 negen Estische compagnieën onder de Estische nationale vlag. De Estische compagnie nr. 4221 houdt in Neurenberg de wacht tijdens de processen tegen de nazi-oorlogsmisdadigers.

1946

De Estische uitgeverij Orto, die in Zweden door emigranten is opgericht, publiceert het Estische nationale epos Kalevipoeg. Ongeveer 80.000 Esten zijn in 1944-1945 naar het vrije westen gevlucht. De emigrantengemeenschappen spelen een zeer actieve rol. Zo werd er tot de jaren zestig meer originele literatuur buiten Estland gepubliceerd dan in Estland zelf.

1947

Heino Lipp stoot de kogel. Lipp (1922-2006) was de beste tienkamper van de wereld. Om politieke redenen kreeg hij van de sovjetautoriteiten nooit toestemming om in het buitenland aan wedstrijden deel te nemen. In 1992, toen Estland zijn onafhankelijkheid had hersteld, droeg Lipp in Barcelona de vlag van het Estische olympische team.

1948

Houtvlotterij in Siberië. In de nacht van 25 maart krijgen 20.700 Esten twee uur de tijd alvorens van huis te worden weggevoerd. De eindbestemming is Siberië. Het sovjetregime heeft als doel om het Estische sociale netwerk zowel in de steden als op het platteland te ondermijnen.

1949

In de eerste jaren van het nieuwe decennium heerste het stalinisme met een atmosfeer van angst, waarbij civiele maatschappij in naam van de communistische doctrine verder werd ontmanteld. De winstgevende landbouwsector, die was gebaseerd op middelgrote bedrijven en op intensieve coöperatieve samenwerking, werd geliquideerd en vervangen door het kolchozensysteem. Natuurlijk had dit een rampzalige invloed op de productie en zo raakte Estland op de rand van een hongersnood. Tegelijkertijd begon de aanvoer van nieuwkomers om in Estland allerlei industrieën waaraan de Sovjet-Unie behoefte had (energie, scheepsbouw, machinebouw, wapens) uit de grond te stampen en een begin te maken met de russificatie. Er was sprake van een regelrecht koloniale politiek.

Iedereen kon het doelwit worden van politieke repressie, de leden van de communistische partij niet uitgezonderd. Aan

het begin van de jaren vijftig werden verschillende Estische communistische kopstukken vervolgd, omdat ze in de ogen van Moskou “nationalistisch” waren.

In 1953 stierf Stalin en nam de terreur overal in de Sovjet-Unie en daarmee ook in Estland af. Degenen die in 1949 waren gedeporteerd, keerden terug, voor zover zij niet waren omgekomen door hongersnood of uitputting. Tot op zekere hoogte was het ook mogelijk om activiteiten te ondernemen die de Estische belangen dienden, vooral op cultureel gebied. Er werden verschillende culturele instellingen opgericht en kunstenaars en schrijvers kregen wat meer bewegingsvrijheid.

In de tweede helft van de jaren vijftig, die als liberaal de geschiedenis zou ingaan, vond ook een pijnlijke gebeurtenis plaats. De bloedige onderdrukking van de Hongaarse opstand van 1956 bevatte ook voor de Esten een boodschap:

zij moesten leren leven met het feit dat het sovjetregime, dat tot dan toe als een tijdelijke vergissing werd beschouwd, nog lange tijd zou voortbestaan.

Ondertussen werd de Estische diaspora krachtiger en beter georganiseerd. De grootste emigrantengemeenschappen ontstonden in Zweden, Canada, de Verenigde Staten en Australië. De goed opgeleide en actieve vluchtelingen verwierven in hun nieuwe vaderland welstand en respect van hun medeburgers. Er was een bloeiend cultureel leven en bijvoorbeeld in de literatuur oversteeg de productie van de vluchtelingen zowel kwantitatief als kwalitatief die in Estland zelf. Het was dankzij de inspanningen van de emigranten dat de voornaamste westerse landen de annexatie van de Baltische landen nooit zouden erkennen.

De jaren vijftig

Een van de sterkste Estische gemeenschappen ontstaat in Zweden. Deze houdt niet alleen het Estische vuur brandend, maar brengt ook de Estische cultuur en tradities actief onder de aandacht. Op het hoogtepunt bestaan er in Zweden ruim 500 Estische organisaties.

1950

Ondanks het tragikomische karakter van de stalinistische cultuurpolitiek krijgen de encenseringen van Estlands literatuurklassiekers een warm onthaal van het publiek. De foto toont een scène in een toneelstuk op basis van *Waarheid en Recht*, de romancyclus van Anton Hansen Tammsaare, in de regie van Andres Särev.

1951

Worstelaar Johannes Kotkas keert met een gouden medaille terug van de Olympische Spelen van Helsinki. Kotkas was een van de prominentste vertegenwoordigers van de Estische krachtsporttraditie. Hij wordt enthousiast toegejuicht als de nieuwe Kristjan Palusalu.

1952

Estische partizanen, de zogenaamde Woudbroeders, maken hun wapens schoon. Bij de terugkeer van het Rode Leger in 1944 verborgen duizenden Estische mannen zich in de bossen om de strijd van daaruit voort te zetten, totdat de westerse legers zouden arriveren om de Baltten te helpen hun democratie te herstellen. Het scenario voltrok zich niet.

1953

Een zitting van het *Estonian Central Council* in Canada. Deze organisatie was in 1951 opgericht om de Canadese Esten bijeen te houden en om de politieke strijd voor het herstel van de Estische onafhankelijkheid voort te zetten.

1954

De eerste uitzending van de Estische Televisie. Inmiddels zijn er in Estland 238 tv-toestellen verkocht. Achttien maanden later bedraagt het percentage kijkers ongeveer een procent van de totale bevolking.

1955

Een gedeporteerde Estische familie in Siberië. De ergste ontberingen (honger, ziekte, dakloosheid) zijn voorbij. Stalin is dood en de mensen wachten op toestemming om naar Estland te mogen terugkeren. De terugkeer van de gedeporteerden geeft het maatschappelijke en culturele leven in Estland nieuwe moed.

1956

De oprichting van het natuurpark Matsalu in West-Estland. De band met de natuur vormt van oudsher een belangrijk onderdeel van de Estische identiteit, die is geworteld in het boerenleven. Natuurbehoud werd veelal ervaren als voertuig voor de bescherming van de cultuur en het landschap van Estland en kon zo als tegenwicht dienen tegen de koloniale sovjeteconomie.

1957

Een kampbasketbalteam, bestaande uit scholieren die in 1956 hun steun hadden betuigd aan Hongarije. Onder hen bevindt zich Enn Tarto, die later een bekend vrijheidsstrijder zou worden. De spelers dragen shirts met het wapen van Estland erop. Dat was streng verboden, maar de kampbewakers diep in Rusland hadden het waarschijnlijk niet herkend. Achteraf zouden deze shirts, en de foto's die ervan gemaakt werden, de dragers strafverlenging opleveren.

1958

De bouw van een eengezinswoning. Toen de economische situatie aan het eind van de jaren vijftig verbeterde, bouwden veel Esten een huis voor zichzelf. Een eigen huis was voor de mensen het tegendeel van de sovjetflats en weerspiegelde hun droom dat op een dag "hun huis weer hun kasteel" zou zijn.

1959

In de jaren zestig wist het communistische regime in Estland enige economische welvaart te bewerkstelligen, die aanleiding gaf tot gematigd optimisme. Consumptieartikelen werden gemakkelijker bereikbaar, er werden op grote schaal woningen gebouwd en veel gezinnen konden een eigen huis bouwen. Ook de kolchozen waren de problemen uit de beginjaren te boven: sommige werden betrekkelijk welvarend. De groepjes Woudbroeders waren vernietigd: het verzet was nog slechts een zaak van enkelingen.

De landbouw functioneerde niettemin nog steeds uiterst inefficiënt en hetzelfde kan gezegd worden van de hele economie, die werd aangestuurd door oekazes en zonder marktmechanismen. Privéondernemerschap en privébezit waren afgeschaft.

Dit alles betekende dat de sovjetisering van Estland zich ondanks de materiële vooruitgang intensiverde. Ook de georganiseerde import van Russischtaligen, die in de tussentijd was afgenomen, werd weer sterker. In Noordoost-Estland en in Tallinn ontstonden complete Russische gebieden. Bovendien waren er in Estland zo'n 100.000 sovjetsoldaten gelegerd, die konden beschikken over kernwapens, strategische vliegvelden en de grootste oefenterreinen van Noord-Europa.

De Esten en zelfs de Moskougetrouwe communisten wisten belangrijke beslissingen, vooral op economisch gebied, langzaam maar zeker te pareren. Op cultureel gebied werd de bewegingsvrijheid iets groter, al bleef de cultuur voortdurend onderworpen aan ideologische controle en censuur. Er waren theaters actief, er verschenen tijdschriften en het Estischtalige

onderwijs handhaafde zich (het hoger onderwijs inbegrepen) en er was een levendige muziekcultuur, zowel licht als klassiek. Het culturele leven culmineerde in de vijfjarige zangfestivals die tevens een legale manier waren om Estische nationale gevoelens te uiten.

Het einde van de jaren zestig was ook het einde van een relatief liberale periode. Eind 1968 hadden studenten in Tartu nog bijna openlijk geprotesteerd tegen het botte neerslaan van de Praagse Lente en tegen de zogenaamde brezjnevdoctrine, maar deze gematigde oppositie werd spoedig onderdrukt. Een tijdperk van hoop was voorbij: de Sovjet-Unie bewees dat ze niet te hervormen was.

Het vijftiende zangfestival in Tallinn. Ter gelegenheid van dit evenement kwam er een opmerkelijk architectonisch hoogstandje gereed: de boog op het festivalterrein. Hoewel er moest worden gezongen onder de rode banier, herinneren de Esten zich vooral nog dat er na afloop van het officiële gedeelte patriottische liederen werden gezongen.

De jaren zestig

1960

Estonia, het orkest van de Canadese Esten. Het concert vindt plaats in het Estonia House in Toronto. Het spreekwoord aan de wand betekent: "Eigen huis, eigen baas."

1961

Formula Estonia. De productie van raceauto's ging in Estland in 1958 van start. De auto- en motorsport werden bijzonder populair: grotere wedstrijden in Pirita bij Tallinn trokken zo'n honderdduizend toeschouwers.

1962

Een literaire bijeenkomst in de legendarische Zaal met het Zwarte Plafond in het zojuist gereedgekomen Schrijvershuis in Tallinn. De Estische schrijvers moesten werken onder censuur en ideologische bevoogding, waarbij ze de waarheid vaak "tussen de regels" moesten verstoppen. Het publiek maakte zich de bijpassende manier van lezen snel eigen.

1963

De Finse president Urho Kaleva Kekkonen brengt een bezoek aan Estland. De boodschap van de president, die in vloeiend Estisch in de aula van de Universiteit van Tartu werd uitgesproken, was duidelijk: Finland was aan de andere kant van het IJzeren Gordijn Estland niet vergeten. Kekkonen slaagde erin om van Moskou toestemming voor een veerdienst tussen Helsinki en Tallinn los te peuteren.

1964

Studentendagen in Tartu. In de wat liberalere atmosfeer van de jaren zestig bliezen de Estische studenten tradities uit de late 19de en vroege 20ste eeuw nieuw leven in. De driekleurige petten waren een symbool van de vroege Estische studentenbewegingen.

1965

Een Estisch-Finse tv-quiz, door beide landen uitgezonden. Samenwerking met Finland was, weliswaar streng gecontroleerd, vrijwel de enige mogelijkheid tot legaal contact met de vrije wereld. Esten die in de buurt van de noordkust woonden, profiteerden van de Finse televisie, hun venster op het westen.

1966

Het Charles Lloyd Quartet op het Jazzfestival van Tallinn. Dit was in de Sovjet-Unie een hoogst uitzonderlijke, bijna dissidente onderneming. Hiermee maakten de Esten duidelijk dat zij ondanks de sovjetiseringspolitiek op cultureel gebied deel wilden uitmaken van de westerse wereld.

1967

De dichter Paul-Eerik Rummo leest zijn jonge bewonderaars zijn gedichten voor. In de loop van dit decennium komt een groot aantal talentvolle jonge schrijvers op. Velen beginnen als dichter. Hun werk wordt door velen gelezen en druk bediscussieerd.

1968

Friedebert Tuglas (1886-1971), de “paus van de Estische literatuur”, neemt de Kristjan Jaak Petersonprijs in ontvangst, een prijs die nooit volmondig door de autoriteiten is goedgekeurd. Tuglas was in het vooroorlogse, vrije Estland al een beroemd schrijver. In de jaren vijftig was hij vervolgd, maar in de jaren zestig was het weer toegestaan om hem te respecteren. Het was echter de laatste keer dat de Kristjan Jaak Petersonprijs werd uitgereikt.

1969

De jaren zeventig vormden voor Estland een moeizaam decennium. Elk perspectief ontbrak: de kolonialistische roefeconomie was een zware aanslag op de Estische leefomgeving, de aanhoudende toevloed van nieuwe werkrachten dreigde van de Esten in hun eigen land een minderheid te maken en het oppermachtige Rode Leger deelde ongecontroleerd de lakens uit. De Sovjet-Unie leek op het hoogtepunt van haar macht. Volgens de Helsinki-akkoorden van 1975 zouden de grenzen in Europa, die tijdens de Koude Oorlog getrokken waren, voor altijd ongewijzigd blijven.

Tegelijkertijd was de instorting van de Sovjet-Unie vanbinnen al begonnen. Behalve door de economische inefficiëntie ondermijnde ook het mensenrechtenthema het imperium. In het westen won de kritiek op het gebrek aan democratische vrijheden in de Sovjet-Unie terrein.

Zoals elders in de Sovjet-Unie ontstond ook in Estland een dissidentenbeweging. Deze bestond uit mensen die stredden voor elementaire mensenrechten en bereid waren daarvoor te betalen met lange gevangenisstraffen en een geruïneerde toekomst.

Evenals in het vorige decennium concentreerde de energie van de creatieve Esten zich vooral op de cultuur, waar nog enige kansen lagen. Omdat de censuur nog onverminderd streng was, ontwikkelden schrijvers en kunstenaars technieken om hun gedachten indirect uit te drukken. Het waren de jaren dat de beroemde schrijver en meervoudig Nobelprijskandidaat Jaan Kross zijn beste werken schreef. Tientallen jaren van sovjetoverheersing waren er niet in geslaagd de mentale banden van Estland met de westerse beschaving door te snijden. Daardoor

was Estland nog steeds the Soviet West, waar bezoekers uit Rusland zich in het buitenland voelden. Dit effect werd versterkt door de nabijheid van Finland. De Finse televisie was in Noord-Estland te ontvangen. In 1972 kwam in Tallinn hotel Viru gereed, dat zich ontpopte als een soort ambassade van de vrije wereld in een sovjetomgeving.

De betrekkelijke materiële welvaart (die nog altijd ver onder die in het westen lag) begon tegen het eind van de jaren zeventig af te nemen. De toekomst was onzeker en er was weinig positiefs te verwachten. Ondertussen kreeg de half-onbewuste weerstand tegen het huichelachtige Brezjnevregime, dat inmiddels als belachelijk werd beschouwd, de wind in de zeilen.

De jaren zeventig

Estland wint in Tallinn een basketbalwedstrijd tegen de Verenigde Staten. Het Amerikaanse team was natuurlijk niet op topsterkte en bestond uit studenten, maar de overwinning was er niet minder opmerkelijk om en maakte vele tongen los. Basketbal was destijds de populairste sport in Estland.

1970

Studenten in het Nationale Park Lahemaa dat dit jaar werd opgericht. De oprichting van het park, dat zowel de natuur als het cultuurlandschap moest beschermen, was een nationale onderneming geweest, een onderdeel van het passieve verzet tegen het sovjetiseringsproces.

1971

De wereldwijde Estische Dagen in Toronto. Omdat het in Estland zelf niet mogelijk was om op te roepen tot vrijheid voor Estland, deden de emigrantengemeenschappen dat. De Estische Dagen of ESTO-festivals, die in verschillende landen regelmatig en efficiënt werden georganiseerd, maakte het westen attent op de Baltische volken en hun rechten.

1972

Het populaire kinderprogramma *Mõmmi en het abc*. Kinderprogramma's waren niet onderworpen aan ideologische controle en werden door vele generaties jonge kijkers bekeken.

1973

De rockgroep *Ruja*. Kritiek op de stagnerende maatschappij en het opwerpen van identiteitsvragen zijn karakteristiek voor de popcultuur, die in Estland ondanks de tegenwerking van de Sovjet-Russische culturele bureaucratie kan opkomen.

1974

De jeugdbeweging *Kodulinna*, Thuisstad. Geïnspireerd door de geschiedenis en door hun wortels maken jongeren de verwaarloosde binnenplaatsen en kelders in de oude binnenstad van Tallinn schoon. De sovjetautoriteiten tolereerden ternauwernood dat er iets nuttigs werd gedaan dat geheel losstond van de communistische jeugdorganisaties en hun ideologie.

1975

Avo Pikkuus op weg naar een gouden medaille op de Olympische Spelen van Montreal. Hoewel Estische sporters de sovjetkleuren moesten dragen, bezorgde elke overwinning hun mede-Esten kracht en zelfvertrouwen.

1976

Lennart Meri (1929-2006), de latere president van de Republiek Estland, in Tallinn. Meri was een vooraanstaand cultureel-antropoloog, die in zijn werk (boeken en films) de oeroude culturele contacten tussen de volken van Eurazië onderzocht en de Esten aanspoorde om over hun afkomst na te denken. Zijn film *Winden van de Melkweg* behaalde in 1977 een zilveren medaille op het Filmfestival van New York.

1977

August Sabbe (links), een van de laatste Woudbroeders in Estland, enkele minuten voor zijn dood. Sabbe had zich tientallen jaren verborgen gehouden, totdat de KGB hem op het spoor kwam. Rechts staat een als visser vermomde KGB-officier op het punt om hem te arresteren. Sabbe verkiest zelfmoord boven gevangenschap en waarschijnlijke executie.

1978

De dichter Hando Runnel. Veel van zijn lucide en tegelijk eenvoudige gedichten werden op muziek gezet, waardoor hij in het laatste decennium van de verblekende sovjetmacht de stem van het Estische bewustzijn werd. Runnels gedichten slipten door de censuur en werden op slag de schat van de hele natie.

1979

In de herfst van 1980 vonden er in Tallinn scholierendemonstraties plaats. Het jongerenprotest was vooral gericht tegen de russificatiepolitiek die eind jaren zeventig plotseling een nieuwe impuls had gekregen. Intellectuelen en kunstenaars verklaarden zich openlijk solidair met de jongeren. Er leek iets te gaan bewegen.

Het brezjnevisme hield echter stand en de korte Estische opleving ging weer voorbij. Een paar jaar later zette de desintegratie van de gestagneerde Sovjet-Unie alsnog in. Enkele staats-voerden wisselden elkaar snel af, totdat Michail Gorbatsjov in 1985 aan de macht kwam. Al spoedig begon de perestrojka.

De Esten traden Gorbatsjovs plannen aanvankelijk met reserves tegemoet: ze hadden weinig reden om het Kremlin te vertrouwen. In 1987 kwamen ze echter in beweging met een breed, nationaal protest tegen plannen voor nieuwe

fosforietmijnen, die het milieu zou verwoesten en tienduizenden nieuwe migranten met zich mee zou brengen. De “Fosforietoorlog” werd gewonnen: Moskou liet weten dat de mijnen er niet zouden komen.

Het hek was nu van de dam. In augustus 1987 vond in Estland de eerste naoorlogse legale politieke demonstratie plaats, de zogenaamde Hirvepark-meeting, die opriep tot de openbaarmaking van de geheime protocollen tussen Hitler en Stalin uit 1939 en tot het ongedaan maken van de gevolgen ervan. Die eis kwam in de praktijk neer op het herstel van de onafhankelijkheid van Estland.

In 1988 vond in Estland de “Zingende Revolutie” plaats: duizenden, zelfs honderdduizenden mensen kwamen bijeen op samenzangen waar de eis tot vrijheid in de taal van de muziek werd verklankt. De Estische blauw-zwart-witte vlag kwam

tevoorschijn, zonder dat machthebbers in Moskou of in Estland zelf dat konden verhinderen. Er ontstond een breed Volksfront ter ondersteuning van het democratiseringsproces.

De roep om onafhankelijkheid werd zo sterk dat ook een deel van de Estische communisten zich erbij aansloot. Op 24 februari 1989 werd de Estische driekleur gehesen aan de belangrijkste vlaggenmast van het land, de toren Lange Hermann in Tallinn. Daarmee was de sovjetbezetting nog niet ten einde. Moskou bleef de Esten consequent spaken in het wiel steken en het westen waarschuwde de Esten dat ze niet overhaast moesten handelen: dan zou het bootje kapseizen.

De Esten waren er inmiddels echter van overtuigd dat ze met minder dan het herstel van de onafhankelijke Republiek Estland geen genoeg zouden nemen.

Onrust onder jongeren in Tallinn. Het concert van de rockgroep *Propeller* was door de autoriteiten onderbroken. De werkelijke oorzaak van de daaropvolgende rellen was de toenemende russificatie. Het oproer werd hard onderdrukt en werd gevolgd door een open brief van Estische intellectuelen, de Brief van de Veertig. Deze leidde tot de vervolging van de veertig ondertekenaars.

De jaren tachtig

1980

Ernst Jaakson (1905-1998), consul-generaal met de titel van gezant van de Republiek Estland, schudt Ronald en Nancy Reagan de hand. In 1940 had Jaakson als Estisch diplomaat in Washington gediend. De Verenigde Staten hebben de annexatie van Estland door de Sovjet-Unie nooit erkend, zomin als de meeste andere westerse landen, en zij aanvaardden Jaakson als gevolmachtigd vertegenwoordiger van Estland. Zijn diplomatieke loopbaan heeft 79 jaar geduurd.

1981

Estische bergbeklimmers op de top van de Universiteitsberg in de Centraal-Aziatische Pamir. Hun 6350 hoge klim markeert het 350ste jubileum van de Universiteit van Tartu.

1982

De onthulling van het monument voor de dichter Kristjan Jaak Peterson op de Domberg in Tartu. Peterson (1801-1822) was een van de eerste Estische dichters. De bijbehorende tekst, een lofdicht op de Estische taal, veroorzaakt problemen.

1983

Jonge Esten vieren in het geheim de verjaardag van de Estische vlag. Sinds de inwijding van de vlag in het Zuid-Estische Otepää zijn er honderd jaar verstreken, maar het memoreren van dit feit zou een politieke misdaad zijn geweest. In het midden bevindt zich de latere premier Mart Laar. Let op de vlag voor hem.

1984

Een punker en een meisje in de Estische nationale klederdracht. In de tweede helft van de jaren tachtig ontstaat er een merkwaardige situatie: punkers, rebellerend tegen traditionele waarden, zitten op één lijn met jongeren die de nationale tradities in ere houden. Ze vinden elkaar in hun verzet tegen het sovjetregime.

1985

De 21ste skimarathon van Tartu. Dit grootschalige sportevenement is bijzonder populair geworden en trekt dit jaar bijna 10.000 deelnemers. Estland is altijd een skiland geweest. Skiën valt overigens niet ideologisch te controleren.

1986

De fosforietoorlog. De Esten protesteren eenstemmig tegen Moskouse plannen om in Noordoost-Estland nieuwe mijnen te openen, die zowel voor ecologische ramspoed als voor intensievere russificatie zouden zorgen. Natuurbehoud neemt spoedig de gedaante aan van de Zingende Revolutie.

1987

De nationale kleuren tijdens de Erfgoeddagen in Tartu, vertegenwoordigd door drie afzonderlijke vlaggen. In 1988 wordt tijdens de Zingende Revolutie op last van het volk de verboden kleurcombinatie blauw-zwart-wit gelegaliseerd. De eis van de bevolking komt feitelijk neer op het herstel van de Republiek Estland.

1988

De Baltische Keten bij de Estisch-Letse grens. Het Molotov-Ribbentroppact van 1939 had de Baltische landen aan de Sovjet-Unie toegewezen. Op de vijftigste verjaardag van dit pact vormen Esten, Letten en Litouwen een lange menselijke ketting van Tallinn via Riga naar Vilnius.

1989

Een decennium van onvoorstelbare, verbijsterende veranderingen die Estland van het uiteenvallende sovjetrijk naar de vrijheid brachten.

Een referendum in het voorjaar van 1991 wees uit dat 78% van de kiezers het herstel van de republiek steunde, al bleef onduidelijk hoe dat doel moest worden bereikt. In augustus vond er in Moskou een reactionaire coup poging plaats die gelukkig een machtsvacuüm met zich meebracht, dat de Esten handig gebruikten om het herstel van hun onafhankelijke staat uit te roepen.

In 1992 zetten de Esten de roebel, die in een neerwaartse spiraal was terechtgekomen, aan de dijk en voerden de Estische kroon in, die in de verhouding 8:1 was vastgeklonken aan de Duitse mark. De geldhervorming verliep vlekkeloos en schiep de voorwaarden voor de ontwikkeling van een normaal econo-

misch leven. In hetzelfde jaar werd bij volksstemming een nieuwe, moderne grondwet aangenomen en werd er zowel een president als een parlement (de Riigikogu) gekozen. Lennart Meri werd de eerste naoorlogse president.

Onder leiding van de jonge en daadkrachtige premier Mart Laar nam Estland onomkeerbare maatregelen voor de overgang naar een markteconomie, waaronder omvangrijke privatiseringen, en ging Estland zich op de westerse markt oriënteren. Deze processen verliepen niet pijnloos en leidden ook tot scherpe kritiek. De aanpassing aan democratische vrijheden kostte nauwelijks tijd, maar de markteconomie vergde een leerproces. Over het geheel genomen verliepen de hervormingen echter zeer succesvol. De vruchten werden in de tweede helft van het decennium al zichtbaar. Alle Estische kabinetten steunden de vrije economie en streefden naar een sluitende begroting.

In 1994 ging de oude droom van de Esten in vervulling: de laatste eenheden van het Russische leger verlieten het land.

In 1996 kondigde president Meri de zogenaamde Tijgersprong af: de versnelde ontwikkeling van de Estische informatietechnologie.

In 1997 werd Estland uitgenodigd voor toetredingsonderhandelingen met de Europese Unie. Aan het eind van hetzelfde jaar werden Estland en zijn buurlanden getroffen door oververhitting van hun economieën en de economische crisis in Rusland: de gevolgen deden zich tot 1999 voelen. Uiteindelijk leidde dit niet tot fatale economische schade voor Estland. Integendeel: de economie kwam er sterker uit tevoorschijn en de banden met het westen werden erdoor verstevigd.

De jaren negentig

De openingszitting van het Estische Congres, dat is gekozen door burgers van de Republiek Estland en hun nakomelingen. Het is een vertegenwoordigend orgaan dat als doel heeft de wettige, maar geannexeerde en “onderbroken” republiek Estland weer werkelijkheid te laten worden.

1990

Barricaden op de Domberg in Tallinn. Aan de vooravond van de definitieve instorting van de Sovjet-Unie doen de communistische haviken in Moskou een laatste poging om het sovjetrijk te herstellen. De kans bestaat dat sovjet tanks belangrijke doelen in de hoofdstad zullen aanvallen. Er staan mensen klaar om ze te verdedigen. Gelukkig komt het niet tot bloedvergieten.

1991

Geldhervorming. Bij referendum wordt er in 1992 een nieuwe grondwet aangenomen, er worden een president en een parlement (de *Riigikogu*) gekozen en er wordt een succesvolle geldhervorming doorgevoerd. De Estische *kroon* neemt de plaats van de roebel in.

1992

Paus Johannes Paulus II draagt de mis op in Tallinn. Na het herstel van de republiek Estland worden ook de betrekkingen met de wereldleiders hersteld. Hoewel Estland overwegend luthers is, wordt de paus door een grote menigte onthaald.

1993

In 1994 eindigt, met het vertrek van het Russische leger, voor Estland de Tweede Wereldoorlog. De Estische marinevlag wordt opnieuw gehesen op de onderzeeër Lembit, die in 1937 van de Britten was gekocht en jarenlang door de sovjetmarine was gebruikt.

1994

De eerste Boeing voor Estonian Air. Men vond dat het weer onafhankelijke Estland een eigen nationale luchtvaartmaatschappij moest hebben. De verouderde sovjetvliegtuigen werden zo snel mogelijk door moderne vervangen.

1995

De aftrap van het Tijgersprong-programma. Er wordt veel werk gemaakt van de ontwikkeling van IT-systemen en de computervaardigheden van de bevolking gaan met sprongen vooruit. De basis van @stonia wordt gelegd.

1996

De dorpsbeweging *Kodukant*. De massabewegingen die aan het begin van de jaren negentig de aanzet waren geweest tot onafhankelijkheid en radicale economische hervormingen, worden gaandeweg opgevolgd door een brede *civil society*. De dorpsbeweging zet zich in voor een leefbaar platteland.

1997

Het filmfestival *Donkere Nachten*. Een klein land kan uitstekend een filmfestival met een internationale uitstraling organiseren. Geen Cannes of Berlijn, maar evengoed origineel en interessant.

1998

Een militaire parade ter gelegenheid van de 81ste verjaardag van de republiek. De parade gaat bij storm gewoon door: alleen strenge vorst gooit soms roet in het eten. Dat is twee keer voorgekomen: eenmaal voor de Tweede Wereldoorlog en eenmaal tijdens de herstelde Republiek.

1999

Estland trad de nieuwe eeuw en het nieuwe millennium binnen als een nijvere mier, tegenslagen overwinnend voortdurend bouwend aan zijn huis. De culturele sector bezorgde het land een aangename verrassing: de Estische inzending won in 2001 het Eurovisie Songfestival. De statistieken uit hetzelfde jaar toonden aan dat de tijgersprong zijn vruchten begon af te werpen: Estland was zo goed aangesloten op het internet, dat nog maar dertien landen het op de wereldranglijst voorgingen.

De Esten waren steeds meer gewend aan het idee dat hun land deel uitmaakte van de familie van vrije landen en dat de problemen van de wereld ook die van Estland waren. Dat besef werd eens te sterker door de tragische gebeurtenissen van 9/11 en daarna. Estland was lange tijd ontvanger geweest. Nu brak de tijd aan om (ook) te geven en verantwoordelijkheid te nemen.

Het logische resultaat van deze ontwikkelingen was in 2004 het volledige Estische lidmaatschap van de NAVO en de EU. Vooral de aansluiting bij de NAVO bracht veel enthousiasme teweeg: van die status had men tien jaar eerder niet durven dromen. Alle naties zijn gevoelig voor veiligheidsvraagstukken, maar de Esten zijn het met hun kleine aantal en hun eeuwenlange ervaring met agressieve burens nog meer.

Terughoudender stonden de Esten tegenover de Europese Unie, hoewel een referendum in 2003 aantoonde dat ook de EU twee keer zoveel aanhangers als tegenstanders had. De laatsten betoogden dat de Esten hun zwaarbevochten onafhankelijkheid weer zouden moeten inleveren als het land zich bij Europa zou aansluiten, en dat hun taal en cultuur zouden volgen. De eerste jaren als EU-lid hebben deze angst gelogenstraft.

De Esten hebben hun eigen weg gekozen, de weg van een vrije natie in een vrij land, een vrije natie te midden van andere vrije naties. Estland is en blijft een open samenleving die opkomt voor haar waarden zonder zich van de wereld af te sluiten, een samenleving die met de wereld in één ritme wil leven en mee wil doen om dat ritme te creëren.

We kunnen ook zeggen: het was geen keuze om vrij te zijn. Het was een droom die honderden, zelfs duizenden jaren heeft geduurd, die werkelijkheid is geworden en die de Esten niet meer uit handen zullen geven. De Esten weten dat vrijheid niet het eindpunt is, maar slechts het begin. Er is nog veel te doen en het zal niet worden nagelaten.

Volkstelling. Om zijn ontwikkeling goed te kunnen sturen moet de staat kunnen beschikken over betrouwbare statistische gegevens over zijn bevolking.

Het eerste decennium van de 21ste eeuw 2000

Een liedje uit Estland heeft het Eurovisie Songfestival gewonnen. Het werd uitgevoerd door het duo Tanel Padar en Dave Benton en geschreven door Ivar Must. Deze prestatie was een passende erkenning van de aloude Estische zangtraditie.

2001

De Cinemabus. Deze oude bus is ondanks zijn retro-uitstraling in feite een mobiele filmstudio die elke zomer kriskras door het land trekt en ook Zweden en Finland heeft bezocht. De Cinemabus leert kinderen ook hoe je tekenfilms moet maken, zodat hij als kweekplaats mag gelden voor de wereldberoemde Estische animatiefilm.

2002

Het referendum over aansluiting bij de EU. 67% stemt voor. Het jaar erop wordt Estland volledig lid van de EU en eveneens van de NAVO.

2003

Het 24ste zangfestival in Tallinn. De festivals zullen even lang blijven bestaan als de Estische natie.

2004

Een Estische soldaat in Afghanistan. Het is een voorrecht om een vrije natie te midden van andere vrije naties te zijn, maar het brengt ook verplichtingen met zich mee, bijvoorbeeld om vrede te helpen waarborgen en tegen terrorisme te strijden.

2005

Kristina Šmigun, tweevoudig winnares van een gouden skimedaille op de Olympische Winterspelen van Turijn. De Esten zijn een natie op ski's, een feit dat wordt onderstreept door de vele medailles die in belangrijke wedstrijden worden behaald.

2006

Estland wordt een Schengenland. President Toomas Hendrik Ilves en zijn Letse collega Valdis Zatlers verwijderen de grensbarrière in de stad Valga-Valka, die precies op de grens ligt. De wereld opent zich voor Estland en Estland opent zich voor de wereld.

2007

Het Estisch Instituut spreekt zijn dank uit aan alle archieven, musea, organisaties, verzamelaars en fotografen die de foto's hebben aangeleverd waarmee deze tentoonstelling kon worden samengesteld.

Credits:
Arno Saar (1974); Artur Kalm – Eesti Päevaleht in Stockholm (1972); Arvo Iho (1993); Bond van Finse Oorlogsveteranen in Estland (*Soome Sõjaveteranide Eesti Ühendus*, 1943); Bond van Esten in Zweden (*Rootsi Eestlaste Liit*, 1947); E. Normann – Eesti Päevaleht in Stockholm (1990); Eerik Peinar (2007); Egert Kamenik – Scanpix (2000); Enn Tarto (1958); *Estonian Central Archives* in Canada (1954, 1961); Estisch Filmarchief (*Eesti Filmiarhiiv*, 1917, 1918, 1926, 1945, 1955, 1960, 1963); Estisch Historisch Museum (*Eesti Ajaloomuuseum*, 1992); Estisch Literatuurmuseum – Estisch Cultuurhistorisch Archief (*Eesti Kirjandusmuuseum – Eesti Kultuurilooline Arhiiv*, 1966); Estisch Literatuurmuseum (*Eesti Kirjandusmuuseum*, 1950, 1968, 1969, 1988, 1991); Estisch Maritiem Museum (*Eesti Meremuuseum*, 1929, 1937, 1994); Estisch Natuurhistorisch Museum (*Eesti Loodusmuuseum*, 1957); Estisch Nationaal Museum (*Eesti Rahva Muuseum*, 1971, 1919, 1924, 1925, 1927, 1931, 1935, 1938, 1942, 1944, 1956, 1959, 1981); Estische Scoutingvereniging (*Eesti Skautide Ühing*, 1933); Estisch

Sportmuseum (*Eesti Spordimuuseum*, 1920, 1922, 1934, 1936, 1939, 1948, 1952, 1962, 1970, 1976, 1986); Estische Televisie (*Eesti Televisioon*, 1973, 1975, 1980); Estisch Theater- en Muziekmuseum (*Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum*, 1928, 1951, 1967); *Herder-Instituut* (1940, 1946); Indrek Ilomets (1921); Jaan Klõšeiko (1977, 1979); Jaan Künnap (1982); Kinobuss (2002); Dorpsbeweging Kodukant (*Külaliikumine Kodukant*, 1997); Kristel Vilbaste (1987); Museum van Lihula (*Lihula Muuseum*, 1930); Marko Mumm – Pressifoto (2001, 2006); Mart Laar (1978, 1984); Mart Orav (1941); Historisch Museum van de Universiteit Tartu (*Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum*, 1932, 1965, 1983); Orthodoxe Kerk van Estland (*Eesti Õigeusu Kirik*, 1923); Peeter Kuimet – Scanpix (2005); Peeter Langovits – Scanpix (2004); Pille Paalam (1949); Raigo Pajula – Pressifoto (2003); Rauno Volmar – Pressifoto (1995, 1999); Filmfestival Donkere Nachten Tallinn (*Pimedate Ööde Filmifestival*, 1998); Universiteitsbibliotheek van Tartu (*Tartu Ülikooli Raamatukogu*, 1964); Stichting Tijgersprong (*Tiigrihüppe Sihtasutus*, 1996); Tiit Veermäe (1989); Urmas Lange (1985).

